

ZOFIA WEGNER

Komarobójcze działanie „Cykloprenu” w sztucznych drobnych zbiornikach wodnych

Efektywność krajowego juwenoidu zwanego Cyklopren (ester izopropylowy kwasu (6E)-11-etoksy-2,3-metyleno-3,7,11-trimetylododecenowego) badano w odniesieniu do larw i poczwarek komara *Culex pipiens molestus* Forsk. Doświadczenia przeprowadzano na wolnym powietrzu w małych sztucznych zbiornikach wodnych zbudowanych ze szkła, blachy pokrytej emalią, blachy pokrytej od wewnątrz lakierem ochronnym oraz z polietylenu. Każde naczynie, w zależności od wielkości zawierało 0,5 - 1 l wody z dodatkiem określonej ilości nalewki z siana, Cyklopren w dawce $1 \mu\text{g} \cdot \text{ml}^{-1}$ oraz 50 larw komarów III i IV stadium rozwojowego. Dla każdego typu zbiornika nastawiano próbę kontrolną bez zawartości juwenoidu. Biologiczną aktywność Cykloprenu określano na podstawie odsetka padłych komarów w próbach testowych, obliczanego z częstotliwością 24-godzinną przez cały okres trwania eksperymentu, tj. do wylęgu ostatniego komara dorosłego w próbach kontrolnych.

W wyniku przeprowadzonych doświadczeń uzyskano dla larw i poczwarek łączną średnią śmiertelność w zakresie 86,1 - 98,0%, a pojawiające się formy imaginalne nie były zdolne do wylotu z osłonki poczwarki. W ten sposób przy zastosowaniu Cykloprenu redukcja badanej populacji komarów we wszystkich badanych rodzajach zbiorników wynosiła 100%. W próbach kontrolnych imagines zdolnych do lotu było średnio ponad 86%.

Na uwagę zasługuje fakt, że najmniej, bo średnio jedynie 76% imagines zdolnych do lotu uzyskano w próbach kontrolnych prowadzonych w zbiornikach z polietylenu. W nich uzyskano również bardzo wysoki, dochodzący niemal do 20% odsetek padłych form rozwojowych.

IRENA ŻURAŃSKA

Występowanie i szkodliwość niektórych larw owadów w uprawie rzepaku ozimego (*Brassica napus* L. var. *oleifera* Metz.) w okresie jesieni na terenie województwa olsztyńskiego

Badania prowadzono w latach 1971 - 1973 w Bałcynach, Łężanach i Pozortach, a w latach 1978 - 1980 w Łężanach i Bałcynach. Miały one na celu bliższe poznanie składu gatunkowego owadów żerujących w roś-

linach rzepaku ozimego w okresie jesieni. W latach 1971 - 1973 z plantacji o powierzchni 800 m² każdego roku pobierano po 200 roślin, a w latach 1978 - 1980 z plantacji o powierzchni 520 m² po 100 roślin. Rośliny te przecinano wzdłuż łodyg, korzeni i ogonków liściowych, notowano ich uszkodzenia, a spotykane wewnątrz larwy wybierano.

Stwierdzono żerowanie dwóch gatunków larw: chrząszcza *Psylliodes chrysocephala* (L.) i muchówki *Phytomyza rufipes* (Meig.). Larwy drugiego gatunku stanowiły 99,8% w latach 1971 - 1973, a 99,1% ogółu zebranych owadów w latach 1978 - 1980. W trzech pierwszych latach uszkodziły one na 100 roślin od 2 do 14 oraz od 4 do 15 ogonków liściowych, w latach zaś następnych od 36 do 84 roślin i od 40 do 144 ogonków liściowych. Uprawa rzepaku ozimego w monokulturze, jak też zwiększone dawki nawożenia (do 375 kg NPK/ha) oraz zastosowanie Kerbu 50W nie miało większego wpływu na występowanie larw. Różne było tylko ich nasilenie w poszczególnych latach i miejscowościach. W 1978 r. więcej uszkodzeń wystąpiło w Bałczynach niż w Łęzanach, a w latach 1979 - 1980 odwrotnie. Największe uszkodzenia roślin wystąpiły w 1979 r., w 1978 r. były mniejsze, co zapewne wiązało się z warunkami meteorologicznymi, zwłaszcza większą wilgotnością powietrza, spowodowaną znacznymi opadami deszczu.

WŁODZIMIERZ ROMANKOW

Pędrusie (*Apion* spp.) występujące w kwiatostanach koniczyny czerwonej w okolicach Jędrzejowa

Badania przeprowadzone w latach 1978 - 1982 miały na celu wyjaśnienie składu gatunkowego pędrusi (*Apion* spp.), których larwy rozwijają się w kwiatostanach koniczyny czerwonej. Chrząszcze wyhodowano z kwiatostanów koniczyny zebranych z 19 pól położonych w trzech miejscowościach w okolicach Jędrzejowa.

W wyniku wykonanych badań stwierdzono trzy gatunki pędrusi: *Apion apricans* Hbst., *A. aestivum* Germ. i *A. assimile* Kirby. Gatunkiem dominującym okazał się *A. apricans*, który stanowił 71,36% wszystkich wyhodowanych osobników rodzaju *Apion*. Mniej liczny był *A. aestivum* (22,27%), a najmniej liczny *A. assimile* (6,14%).

Poziom populacji pędrusi różnił się w poszczególnych latach badań. Najwięcej chrząszczy stwierdzono w 1979 r. (przeciętnie 0,96 osobnika w 1 kwiatostanie), najmniej w 1981 r. (0,013 osobnika w 1 kwiatostanie). Począwszy od 1980 r. liczebność chrząszczy uległa wyraźnemu obniżeniu w porównaniu do lat poprzednich (1978 - 1979).